

РОЛЬ НІМЕЧЧИНИ У ГРЕЦЬКІЙ КРИЗИ

У статті розглядається один з найбільшій: бюджетних дефіцитів у Єврозоні. Греція знаходиться в центрі кризи. Економіка Греції невелика, але її криза спровокувала проблеми єдиної валюти в поєднанні з національною бюджетно-фінансовою політикою. Крім того, криза підкреслила стурбованість з приводу стану Європейського фінансового сектора; створені нові фінансові зобов'язання для інших країн єврозони. Він також показав напруженість у відносинах між державами-членами ЄС

***Ключові слова:** Греція, єврозона, (вросоюз. боргова криза. поточна криза, суверенний ризик, бюджетний дефіцит, заборгованість, зовнішні розрахунки.*

Греція завжди була однією з найбільш і відсталі країн Європейського Союзу. Її становище ще більше погіршилося у зв'язку з тяжкою фінансово-економічною кризою, що вибухнула в країні в кінці 2009 р. і триває до цих пір. На розвиток ситуації багато в чому вплинули відносини Греції з Німеччиною, яка традиційно вважається локомотивом просування європейського інтеграційного проекту і вже довгі роки грає ключову політичну, економічну і дипломатичну роль в ЄС. Серйозний вплив ФРН на всі сфери функціонування Євросоюзу, в тому числі, що вкрай важливо, на вирішення економічних питань, дозволяє визнати наявність у цієї держави фактичного права "вето" по відношенню до рішень, які можуть суперечити німецьким інтересам в Європі. Все вищесказане повною мірою стосується і політики Німеччини під час грецької кризи.

Між економічними показниками найбільш країн ЄС, зокрема Греції, і Німеччиною протягом останніх десятиліть спостерігався величезний розрив. Тим не менш між Грецією і Німеччиною існують тісні і різнобічні зв'язки. Відносини двох країн вступили в нову фазу з початком фінансово-економічної кризи в Греції. Від ФРН в значній мірі залежала доля Греції, яка знаходилась на межі банкрутства.

Після вступу до ЄС рівень життя в Греції різко піднявся, але за європейськими стандартами він все одно був і залишається низьким.

Очікування, пов'язані зі стабільним зростанням, себе не виправдали - економіку Греції часто називали колосом на глиняних ногах [3,ст.93]. Її економічні успіхи після 2001 р. в значній мірі були обумовлені фінансовою підтримкою Євросоюзу, в той час як грецький уряд вживав недостатньо зусиль для прогресивного розвитку країни. Греція ставала все менш конкурентоспроможною, а за зовнішнім процвітанням ховалися величезні борги і глибокі структурні недоліки економіки.

Небажання платити податки ставало однією з головних причин участі громадян у підпільній економічній діяльності. Тіньовий сектор становив у Греції від 20 до 30% всієї економіки. Прем'єр-міністр Папандреу неодноразово заявляв, що, якщо повністю легалізувати цей сектор, уряд зміг би ліквідувати проблему бюджетного дефіциту, який країна змушена скорочувати з такими зусиллями [1 ,ст. 19].

Структурні недоліки економіки Греції призвели до надмірного зростання дефіциту бюджету. Щоб покрити бюджетний дефіцит, уряд неодноразово робив великі зовнішні запозичення, причому вони не завжди вносилися в офіційну статистику держборгу, як, наприклад, це мало місце напередодні вступу Греції в євросону. Сума накопичених за останні роки боргів склала близько 260 млрд. євро. Постійно зростаючий державний борг, в свою чергу, гальмував економічний розвиток. У такому важкому стані своєї економіки Греція вступила в світову фінансово-економічну кризу 2008 року.

Світова фінансово-економічна криза стала відправною точкою грецької боргової кризи 2010 року. Досягнуте за попередні роки швидке зростання економіки в 2008 р. різко загальмувалося. Економічний спад супроводжувався високим і стійким бюджетним дефіцитом. У 2008 році дефіцит бюджету зріс до 7,7 % ВВП, що в 2,5 рази перевищувало допустиму для євросони тривідсоткову межу. А в кінці листопада 2009 року дефіцит бюджету був оголошений вже в розмірі 12,7 % ВВП (пізніше Євростат підвищив цю цифру до 13,6 %, потім до 15.4 %). Обсяг державного боргу склав 115 % ВВП. У Греції почалась глибока фінансово-економічна криза, яка практично відразу перекинулася на всю зону євро [4,ст.46].

Ключовою проблемою для Греції був не стільки рівень заборгованості (у США чи Японії розмір держборгу значно більше), скільки питання довіри інвесторів до стійкості економіки країни і ефективності проведеної урядом політики. Через оприлюднення фінансових махінацій Греція втратила цю довіру, і першочерговим завданням уряду Папандреу стало його відновлення як на фінансових ринках, так і з боку європейських партнерів, шляхом бюджетної дисципліни та проведення структурних реформ.

Одночасно Греція потрапила під найжорстокішу систему моніторингу, яка коли-небудь вводилася в країнах обігу євро. По суті, щоб врятувати країну від дефолту. Єврокомісія і Європейський центральний банк за технічної підтримки МВФ взяли під свій контроль грецький державний бюджет.

Жорсткий підхід німецьких політиків, а також лідерів багатьох інших європейських країн і організацій до держзвидатків Греції був у великій мірі виправданий. Без проведення структурних реформ і заходів бюджетної економії вирішити грецькі проблеми було неможливо. Зовнішні фінансові вливання, які не пов'язані з внутрішніми зусиллями потерпаючої від лиха країни, лише відстрочили б її ще більш масштабне падіння [5,ст.37].

Серйозною перешкодою на шляху порятунку Греції від дефолту силами країн валютного союзу була наявність в договірній основі ЄС положень, що забороняють надавати пряму фінансову допомогу державі, яка потрапила у складну ситуацію - члену єврозони (стаття 125 Лісабонського договору, так зване "No Bail Out"). Але, оскільки надання Греції фінансової підтримки було єдиним способом підтримати слабку валюту, Європа почала шукати шляхи обходу договорів.

Одним з таких варіантів було створення Європейського валютного фонду (ЄВФ), аналога Міжнародного валютного фонду, для вирішення проблем членів Євросоюзу, що потребують фінансової допомоги. Міністерство фінансів Німеччини вхопилося за цю ідею, адже в такому випадку ФРН не довелося б поодинці фінансувати борги Греції та інших проблемних країн єврозони - можна було розділити навантаження між усіма країнами ЄС. Крім цього, створення ЄВФ обмежило б вплив МВФ, а відповідно, і США в Європі.

Євросоюз, який зіткнувся з системним валютним кризою, створював фонд для вирішення боргових проблем країн ЄС та стабілізації курсу євро. На дві третини (500 млрд. євро) фонд складався з двосторонніх кредитних гарантій ЄС (440 млрд.) і резервних коштів Єврокомісії (60 млрд.). одну і ретину (250 млрд.) суми виділяв МВФ.

Неодноразово висловлювалися міркування, що Європі слід було б швидше реагувати на грецьку кризу. Критика була спрямована насамперед на адресу Німеччини. Багатьом здавалося, що вона навмисно гальмує процес надання допомоги Греції [2, ст.70-78].

Звичайно. Німеччина незмінно діяла у власних інтересах, часто прикриваючись інтересами загальноєвропейськими, проте її небажання надавати Греції допомогу пояснювалося не тільки скупістю або прагненням до справедливості, а й тим, що світова фінансова криза 2008 - 2010 рр. сильно вдарила і по німецькій економіці. Уряд ФРН пішов на непопулярні

серед населення заходи - протягом кількох останніх років він значно урізав бюджетні витрати країни.

Очевидно і те, що Німеччина не хотіла створювати прецедент, який дозволив би іншим проблемним країнам єврозони вишикуватися в чергу за грішми німецьких платників податків.

Всі ці аргументи, безумовно, зіграли свою роль, проте головна причина небажання допомагати Греції, швидше за все, криється в тому, що уряд ФРН, так само як і лідери інших європейських країн і наднаціональних організацій, спочатку невірно оцінив ситуацію в Греції і, відповідно, вибрав невірну політику щодо цієї країни. У підсумку Німеччина змушена була надати для порятунку Греції від дефолту ще більшу суму, а також вислухати нескінченні обвинувачення за допущені помилки.

Список використаної літератури

1. Буторіна О.В. Афіській краш-тест: єврозона на віражах кризи 2010 року, т. 8
2. Квашінін І. Криза в зоні євро причини та наслідки для євроатлантичного регіону. М., 2010.
3. Томадакіс С.Б. Майбутнє Греції в Європейському Союзі. Перспективи розвитку та загрози економічній відсталості. Лондон. Нью-Йорк, 2004, ст.102
4. Тимофеева О. О. Криза в Європейському союзі: наслідки, аналіз, перспективи. М., 2011.
5. Ходов Л. Г. Журнал суспільно-політичних досліджень. 2008, № I (33), ст. 88

GERMANY'S ROLE IN GREEK CRISIS

The article exposes the one of the largest budget deficits in the Eurozone, Greece is at the center of the crisis. Greece's economy is small, but its crisis exposes the problems of a common currency combined with national fiscal policies. Additionally, its crisis highlighted concerns about the health of the European financial sector: created high financial liabilities for other Eurozone countries. It has also revealed tensions among EU member states.

Keywords: *Greece, eurozone, European Union, the debt crisis, the current crisis, sovereign risk, budget deficit, debt, external balances.*